

В конституції України необхідно передбачити об'єднання саме громад, а не їх представницьких органів як є наданий час. Для цього розглянути просте формулювання ст. 172 Конституції Польщі «Одиниці територіального самоврядування можуть об'єднуватися» і виробити власне. По перше це буде відповідати філософії Європейської Хартії, а по друге дає можливість більш точно визначати конституційний статус громади як окремого суб'єкта, що відповідно дозволить розвивати її правовий статус.

На сучасному етапі, після 5 років від початку реформ, Україні вже слід переймати позитивний досвід Польщі щодо порядку проведення консультацій із мешканцями громад, які є в планах до об'єднання, але його процес заблоковано. Слід керуватись положенням про те, що місцеві вибори в 2020 році мають проходити на основі укрупнених територіальних громад. Для цього місцевим державним органам влади вже слід готувати, узгоджувати і проводити адміністративні заходи щодо об'єднання громад, використовуючи польський досвід. Ключовим елементом в таких адміністративних заходах є дотримання ст. 5 Європейської Хартії в Україні, як того вимагають рекомендації європейських інституцій.

Список використаних джерел

1. Пояснювальний огляд (меморандум) 25 сесії жовтень 2013 року Конгресу Місцевих та Регіональних влад Ради Європи на тему «Місцева і регіональна демократія в Україні»<https://rm.coe.int/168071a834>
2. Проект закону України №2217а «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)»
http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55812
3. Європейська хартія місцевого самоврядування
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036
4. EuropejskaKartaSamorząduTerytorialnego<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19941240607>
5. Закон Польщі «Про самоврядування гмінне»
<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19900160095>
6. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>

Халюк Сергій,

доцент кафедри конституційного права та прав людини НАВС, к.ю.н., доцент

ВІД ВИЩОЇ РАДИ ЮСТИЦІЇ ДО ВИЩОЇ РАДИ ПРАВОСУДДЯ

Реформування Вищої ради юстиції в Україні на сьогодні втілено в перетворенні останньої у Вищу раду правосуддя та прийнятті Закону України «Про Вищу раду правосуддя» від 21 грудня 2016 року. Таке реформування є одним з елементів системи трансформації судової влади в Україні, яка в даний момент активно реалізовується. Тож, можна констатувати, що Вища рада правосуддя як орган, який здійснює свої повноваження, став правонаступником

Вищої ради юстиції, яка діяла в Україні до набрання чинності вказаним Законом.

Вища рада правосуддя є органом судової системи, який покликаний здійснювати кадрове забезпечення суддівського корпусу. Правовий статус Вищої ради правосуддя зазнав суттєвих змін у зв'язку із реалізацією конституційної реформи 2015-2016 років, яка обумовлена потребою в утворенні незалежного професійного органу, функцією якого було б здійснення добору суддівського корпусу, притягнення їх до відповідальності, встановлення етичних правил суддівської професії, а також окремі повноваження щодо прокурорів. Саме такі основні функції й покладено на Вищу раду правосуддя.

На сьогодні питання щодо формування Вищої ради правосуддя, а також її повноважень в науковій літературі залишаються практично не дослідженими. Доцільно констатувати, що Вища рада правосуддя відповідно до конституційних змін щодо судоустрою та статусу суддів стала єдиним органом, який уповноважений ухвалювати рішення щодо призначення та звільнення суддів, переведення їх до інших судів, застосування до них заходів дисциплінарної відповідальності та вирішувати інші кадрові питання.

Закон України “Про Вищу раду правосуддя” від 21 грудня 2016 року визначає правовий статус даного органу як колегіальний, незалежний конституційний орган державної влади та суддівського врядування, який діє в Україні на постійній основі для забезпечення незалежності судової влади, її функціонування на засадах відповідальності, підзвітності перед суспільством, формування доброчесного та високопрофесійного корпусу суддів, додержання норм Конституції і законів України, а також професійної етики в діяльності суддів і прокурорів.

Порівнюючи Вищу раду правосуддя та Вищу раду юстиції зазначимо, що норми, якими визначався статус останньої та врегульований статус Вищої ради правосуддя, включено до розділу VIII “Правосуддя” Конституції України, який безпосередньо присвячений загальним засадам діяльності та функціонування судової влади в Україні. До того ж таке розміщення норм в Конституції є характерним для конституцій більшості країн, де утворені та існують аналогічні органи.

У переважній більшості випадків органи, аналогічні Вищій раді правосуддя України, мають конституційний статус, і тенденція їхнього конституціоналізму поступово стає глобальною, з огляду на сферу їх компетенції. Крім того, залежно від визначеного конституційного статусу, в різних зарубіжних країнах сфера об'єктів реагування відповідних Рад різна.

Окремо, можна зауважити, що жодного посилання в Конституції України та в спеціальному законодавстві на те, що Вища рада юстиції відносилась до судової влади, немає.

В свою чергу Вища рада правосуддя (на відміну від Вищої ради юстиції) визначається не лише як орган державної влади, що відповідає за формування суддівського корпусу, але й орган суддівського врядування. Як наслідок, можна зазначити, що врядування в контексті Вищої ради правосуддя передбачає можливість організації деяких аспектів діяльності суддівського корпусу

(наприклад, призначення на посаду, звільнення з посади, участь у притягненні суддів до дисциплінарної відповідальності тощо). Таким чином, закріплений у Конституції України та чинному законодавстві конституційно-правовий статус Вищої ради правосуддя обґрунтовується представництвом у ній інтересів органів державної влади. Здійснення Вищою радою правосуддя закріплених функцій є фактором забезпечення незалежності судової влади, її функціонування на засадах об'єктивності, законності, відповідальності, підзвітності перед суспільством, формування доброчесного та високопрофесійного корпусу суддів, а також професійної етики в діяльності суддів і прокурорів і визначають, що Вища рада правосуддя займає особливе місце в системі органів державної влади.

Отже, вищевикладене надає можливість констатувати, що дослідження особливостей функціонування Вищої ради правосуддя, як оновленого вищого органу суддівського врядування є особливо актуальною темою сьогодення, оскільки дієвість роботи Вищої ради правосуддя в значній мірі залежить від аналізу діяльності Вищої ради юстиції, яка фактично здійснювала схожі функції.

Хальота Андрій,

професор кафедри конституційного права та прав людини НАВС, к.ю.н., доцент

НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ ВИБОРЧОЇ СИСТЕМИ ЩОДО ВИБОРІВ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ

З метою побудови України як демократичної, правової держави в Основному Законі України створені основи народовладдя шляхом закріплення положення про те, що носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ, який здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування (стаття 5 Конституції України) [1]. Основною формою безпосередньої демократії виступають вибори. Разом з тим, виникає потреба ефективізувати процес народного волевиявлення під час проведення виборів народних депутатів України, оскільки саме парламентські вибори відіграють важливу роль у легітимація парламентського корпусу та в цілому Верховної Ради України як єдиного представницького органу всього народу України.

На шляху українського державотворення відбувались різні реформи виборчої системи щодо виборів народних депутатів України. Дані вибори проходили згідно різних редакцій законів України «Про вибори народних депутатів України», які закріплювали: мажоритарну виборчу систему абсолютної більшості в першому турі та мажоритарну виборчу систему відносної більшості в другому турі виборів (1993 р.); змішану виборчу систему – 50 % парламентарів обиралися за мажоритарною виборчу систему відносної більшості та 50% - за пропорційною виборчою системою з жорсткими списками (1997 р.); пропорційну виборчу систему з жорсткими списками (2004 р.); змішану виборчу систему – 50 % парламентарів обиралися за мажоритарною виборчу систему